

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 11 september justerades.

§ 2 Ansökan om ledighet

Förste vice talmannen meddelade att *Fredrik Olovsson* (S) ansökt om ledighet under tiden den 2 oktober 2020–26 september 2022.

Kammaren biföll denna ansökan.

§ 3 Anmälan om ersättare

Förste vice talmannen anmälde att *Inge Ståhlgren* (S) inträtt som ersättare för *Fredrik Olovsson* (S) under tiden för hans ledighet den 2 oktober 2020–26 september 2022.

§ 4 Anmälan om ersättare för gruppleddare för partigrupp

Förste vice talmannen meddelade att Moderaternas partigrupp anmält *Jessika Roswall* som ersättare för gruppleddare för partigrupp från och med den 29 september.

§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2020/21:16

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:16 Sillfisket i Sverige

av Magnus Oscarsson (KD)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 22 oktober 2020.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 1 oktober 2020
Näringsdepartementet
Jennie Nilsson (S)
Enligt uppdrag
Annica Sandberg
Expeditionschef

Interpellation 2020/21:28

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:28 Yrkesfisket och dess beredningsindustri
av Johan Hultberg (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 22 oktober 2020.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 1 oktober 2020
Näringsdepartementet
Jennie Nilsson (S)
Enligt uppdrag
Annica Sandberg
Expeditionschef

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition
2020/21:17 till finansutskottet

Motioner
2020/21:399 till socialförsäkringsutskottet
2020/21:452 och 595 till justitieutskottet

Svar på interpellation

§ 7 Svar på interpellation 2020/21:17 om konsumenters reklamationsrätt

Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Mikael Eskilandersson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att utöka skyddet för konsumenter i Sverige när det gäller reklamationsrätten.

Vi använder varje dag varor som vi köpt av olika företag. Det är då viktigt att det finns köpregler som ger ett högt konsumentskydd. En väl fungerande marknad förutsätter att det råder god balans mellan konsumenters och näringsidkares intressen.

Sverige har i grunden ett starkt konsumentskydd. Lagstiftningen är tvingande till förmån för konsumenten, och oskäligen avtalsvillkor är inte tillåtna. Det är dock inte jag utan Allmänna reklamationsnämnden och domstolar som prövar tvister mellan parterna.

De senaste åren har det pågått ett arbete inom EU med att ta fram nya regler på konsumenträttens område. Regeringen har i förhandlingarna verkat för ett stärkt konsumentskydd. Arbetet resulterade förra året i två nya EU-direktiv som innebär en framgång för svenska ståndpunkter.

Den tid som säljaren har bevisbördan för uppkomna fel fördubblas från sex månader till ett år. Det finns vidare regler om säljarens skyldigheter när det väl har konstaterats ett fel som säljaren ansvarar för. Konsumenten har då i första hand rätt att få felet avhjälpt utan kostnad eller få en ny vara.

En utredning presenterade nyligen förslag på hur direktiven ska genomföras i Sverige. Utredningen föreslår en helt ny konsumentskyddslag. Lagen ska innehålla regler om vad som är ett fel och vilka rättigheter konsumenten har när fel uppstår. Den nyss nämnda förlängningen av tiden som säljaren har bevisbördan för uppkomna fel föreslås också. Dessutom finns det i förslaget med regler som skapar ett konsumentskydd även vid köp av digitala produkter och tjänster. Betänkandet är nu ute på remiss. De svenska lagreglerna som genomför direktiven ska vara på plats senast den 1 juli nästa år.

Anf. 2 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Tack, Morgan Johansson, för svaret!

Min fråga bygger på ett verkligt fall och hur reklamationer faktiskt hanteras av en av Sveriges ledande kedjor inom hemelektronik. Säljaren har här satt upp särskilda villkor för hur en reklamation ska gå till, där de tvingar en att använda deras särskilt utsedda reparatör – som dessutom tar ut ett ockerpris jämfört med andra lokalt verksamma aktörer.

Vad Morgan Johansson nu anfört är visserligen intressant och sant. Som partiets talesperson i konsumenträtt har jag följt utredningen och läst förslagen med stort intresse. Men, fru talman, det som föreslås kommer inte på något sätt att påverka utgången vid en liknande prövning efter den 1 juli nästa år, när lagen börjat gälla. Så länge det är tillåtet med den här typen av upplägg när man har köpt en torktumlare, en tvättmaskin eller någonting annat som man kanske förväntar sig ska hålla i alla fall fem sex år, kanske tio, är det inget skydd att vi höjer från sex till tolv månader med omvänd bevisbörda. Den 13:e månaden har man i princip inget skydd när det tillåts upplägg där den som är säljare utser reparatören, vilken dessutom tar hutlöst betalt, och det därefter är det företag som tillverkat varan som bedömer om skadan är ursprunglig eller inte. Den som bedömer är ju lika oberoende som Försäkringskassans läkare i det fallet.

Allmänna reklamationsnämnden säger dessutom att man i första hand ska vända sig till säljaren, och säljaren säger att du måste göra så här. Du har egentligen ingen möjlighet att gå runt upplägget på något sätt.

Som företaget skriver i sin egen reklamationsblankett: "Observera att reklamation i syfte att få vitvaran ersatt endast kan göras efterföljande undersökning och eventuell reparation av Cylinda Service. Ett besök från vår tekniker kostar från 1 414 kronor."

Jag har svårt att se att det är förenligt med en god balans när man inte får lov att låta någon annan titta på varan över huvud taget förrän den är reparerad. Och när varan väl har blivit reparerad av en servicetekniker som tillhör det företag som tillverkat varan finns det inga bevis längre. Då kan man inte längre ta in en tredje part för att titta på detta och säga att just den här skadan eller det här felet berodde på att man från början byggt ma-

skinan alltför dåligt, eller någonting ditåt. Då har man reparerat varan, och då fungerar den ju.

Därför skulle jag vilja se en mer differentierad reklamationsrätt, framför allt när det gäller varor med lång förväntad hållbarhet. Pratar vi om varor som ska hålla i tio år borde den omvända bevisbördan vara lite längre än tolv månader.

Jag undrar hur regeringen ser på detta. Varför har man inte valt att titta på en differentierad reklamationsrätt? Hoppas man på att det ska ske någon form av självreglering, eller varför väljer man att avstå? Det kanske kan uppfattas som rörigt om vi ska ha olika regler, men att ha samma regler för exempelvis en bläckpenna som för en torktumlare känns för mig väldigt märkligt.

Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag kan börja med att beklaga att Mikael Eskilandersson har fått problem med sin torktumlare. Det är ju det vi pratar om här. Detta är Mikael Eskilanderssons eget ärende i Allmänna reklamationsnämnden. Han fick besked från Allmänna reklamationsnämnden i augusti och skrev sin interpellation några veckor senare, i september. Det är ett innovativt användande av riksdagens kontrollmakt, får jag säga.

Jag kan inte gå in i Mikael Eskilanderssons enskilda ärende om huruvida han ska betala 1 414 kronor för reparationen av hans torktumlare eller ej. Det har han fått besked om av Allmänna reklamationsnämnden, så det får han nog göra. Vem som ska reparera hans torktumlare framgår av villkoren i det avtal han ingick när han köpte torktummlaren.

Frågan han egentligen ställer är dock bredare än så. Frågan handlar om på vilket sätt vi kan stärka konsumenternas rätt när det gäller just reklamationer. Det är också den frågan jag svarar på.

Det är precis därför jag pekar på det som vi nu är på väg att göra, det vill säga ändra tidpunkten för när bevisbördan går över. I dag gäller omvänd bevisbörda de första sex månaderna när det gäller ursprungliga fel. Det betyder att om en vara går sönder under dessa sex månader är det säljaren som ska visa att felet inte fanns från början. Efter sex månader går bevisbördan över till köparen. Då är det köparen som ska visa att felet fanns från början. Jag tycker att det är en ganska rimlig regel att bevisbördan vid en viss tidpunkt ska gå över. Frågan är då vid vilken tidpunkt, och i dag är det alltså vid sex månader.

Nu finns det, som jag säger i interpellationssvaret, ett EU-direktiv där Sverige har drivit på för stärkta regler kring just konsumenternas rättigheter. Förslaget i EU-direktivet är att tiden nu utsträcks från sex månader till ett år – alltså att den minst ska fördubblas, som det står i direktivet. Det är också innebörden i den utredning som jag tog emot för någon månad sedan och som nu är ute på remiss. Vi har inte satt ned foten i alla detaljer ännu, för den är som sagt ute på remiss, men eftersom EU-direktivet säger att det ska vara minst ett år är det också det som det kommer att bli. Det blir alltså minst en fördubbling av tiden innan bevisbördan ska gå över från säljaren till köparen.

Svaret på Mikael EskilanderSSons fråga är alltså: Ja, vi kommer att stärka konsumentens rättigheter vid reklamationer. Det är den frågan jag svarar på i interpellationen. I övrigt hoppas jag att Mikael EskilanderSSons torktumlare nu fungerar som den ska.

Prot. 2020/21:19
2 oktober

Svar på interpellation

Anf. 4 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Det stämmer mycket väl att upprinnelsen till detta till viss del var att den torktumlare jag har i mitt hem gick sönder. Jag trodde att man hade ett mycket bättre skydd i Sverige än vad man har, och det var först när torktummlaren gick sönder som jag förstod vilket enormt dåligt skydd man har som konsument. Jag trodde faktiskt att konsumentköplagens tre år var någonting som man kunde använda sig av. Det var först när jag själv drabbades som det blev uppenbart att de här tre åren är helt värdelösa.

Det finns inget värde alls i att ha en konsumentköplag som säger att ett ursprungligt fel är ett ursprungligt fel i tre år om du kan bevisa det om du faktiskt inte får möjlighet att bevisa det. Upplägget som Elgiganten, som det handlar om i det här fallet, hade gör att du aldrig någonsin som konsument kan bevisa att felet är ursprungligt – för hur ska du kunna göra det när varan redan är reparerad?

Jag undrar fortfarande hur Morgan Johansson ser på det här med att differentiera reklamationsrätten. Varför har man inte gjort det i fler fall? Man har ju faktiskt gjort det när det gäller en sak, och det är byggnadsdelar. Om en byggnadsdel är en huvudsaklig del har den plötsligt två års omvänd bevisbörda, men allting annat har i dag sex månader och kommer att höjas till tolv månader, som jag uppfattar det som Morgan Johansson har anført här.

Oavsett om man höjer från sex månader till tolv månader har vi trots allt alla varor hemma som förväntas hålla betydligt längre än tolv månader, till exempel en torktumlare eller en bil som alltså bara har tolv månaders skydd om inte säljaren vill ge ett längre skydd genom någon form av garanti eller så.

Det finns många exempel på marknaden där säljaren faktiskt ger längre garantier. Jag vet att Electrolux Home ger fem års garanti redan i dag på sina vitvaror. Men fortfarande finns det många säljare som tydligen känner att de kan använda sig av tolv månadersgränsen och sedan göra ett upplägg som i praktiken gör det omöjligt för konsumenten att reklamera efter tolv månadersgränsen.

Jag tror inte att det var så lagen var tänkt. Jag tror inte att tanken var att man ska kunna göra upplägg som gör att konsumenten aldrig kan låta någon oberoende titta på ett fel på en vitvara. Det är vad som i praktiken händer. Allmänna reklamationsnämnden säger: "Du måste vända dig till säljaren." Säljaren säger: "Du måste använda den här reparatören, och först efter att varan reparerats kommer vi att göra en bedömning om det är en reklamation eller inte." Då har man tagit bort hela möjligheten för konsumenten att bevisa någonting.

Morgan Johansson tog upp i sitt inledningsanförande här att han vill ha en god balans. Jag undrar om det verkligen är förenligt med god balans att man tar bort möjligheten för konsumenter att reklamera på det sätt som man gör på marknaden i dag.

Sedan att det i grunden handlar om ett enskilt fall som handlar om vad jag råkade ut för – ja, så är det, men det är tusentals andra som råkar ut för exakt samma sak varje år. Det är alltså inte något unikt fall på något sätt. Jag kan mycket väl använda det som exempel här i Sveriges riksdag. Jag ser inte problemet med det eftersom jag ändå har insyn i det fallet. Jag skulle kunna plocka ut 10, 20 eller 100 andra fall där precis samma sak har hänt, för Elgiganten är ett ganska stort företag när det gäller att sälja vitvaror.

Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag kan som sagt inte gå in i enskilda fall, till exempel när det gäller vem som ska göra reparationen på Mikael EskilanderSSons torktumlare. Det framgick dessutom av villkoren från början, inte minst när han godtog själva reparationen, vad det var som gällde. Sedan finns det inget lagligt hinder att ta in någon annan, men då får man i så fall driva en tvist efter det mot den köpare eller säljare som vi talar om. I alla händelser kanske inte just det enskilda ärendet här är en riksdagsfråga.

Däremot är lagstiftningen och hur den ser ut en riksdagsfråga. Den bygger på att det finns en balans, trots allt, mellan konsument och säljare. Jag vågar påstå att Sverige internationellt sett har starka konsumenträttigheter, och de rättigheterna kommer att stärkas ytterligare när tiden förlängs från sex månader till minst ett år, som det står i EU-direktivet. Det innebär att bevisbördan inte kommer att gå över till köparen förrän efter minst ett år.

Det är fråga om en rimlighetsbedömning. Vi talar här om sådana fel som ska vara ursprungliga, det vill säga att de ska ha funnits när själva varan såldes till en. Då får man väl förutsätta att den typen av ursprungliga fel i de allra flesta fall framkommer inom ett år från det att man har köpt varan. Det kan naturligtvis finnas undantag, och då får man pröva det, men det måste finnas något slags hållmärke i lagstiftningen kring vad som ska gälla generellt sett.

Vi har som sagt generellt sett ett starkt konsumentskydd i Sverige. Vi kommer att stärka det ytterligare när vi går fram med lagstiftningen som ska uppfylla de nya krav som EU-direktivet ställer.

Anf. 6 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! I dag finns en stor brist i skyddet för konsumenter som tyvärr inte avhjälpas med den kommande lagstiftningen. Det är orimligt att det lagstadgade skyddet är så lågt som ett år för varor som förväntas ha en hållbarhet på kanske tio år eller mer.

Att företag går före och självmant tar på sig en längre garantitid är givetvis glädjande men inte tillräckligt så länge det inte är en standard.

För mig är det självklart att till exempel en hårfön eller ett par hörlurar inte förväntas hålla lika länge som en gräsklippare eller en tvättmaskin. Det är därför rimligt att produkter med längre förväntad livslängd också har längre reklamationsrätt och att den omvända bevisbördan procentuellt sett följer reklamationstiden.

Därför tycker jag att möjligheterna till en differentierad reklamationsrätt behöver ses över så att reklamationstiden blir längre för dyra investeringar som konsumenter gör. Detta skulle också öka incitamenten för till-

verkare att faktiskt börja inrikta sig på mer hållbara varor, vilket är bra både för konsumenten och för miljön. De tolv månadernas reklamationsrätt som nu omnämns är en början, men det är inte tillräckligt. Jag skulle därför vilja uppmana regeringen att faktiskt titta mer på det här med differentierad reklamationsrätt framöver.

Prot. 2020/21:19
2 oktober

Svar på interpellation

Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! När det gäller de här reglerna handlar det som sagt om en balans mellan konsumentens och säljarens intresse. Då får man se till att landa på ett sådant sätt att man tar vara på den balansen och inte bara går i ena riktningen. Det är klart att det får mycket starka följd effekter om vi utsträcker den här tiden till två år eller ännu längre och konsumenten då alltså efter mycket lång tid skulle kunna säga: "Det här felet beror inte på förslitning eftersom jag använt varan, utan det beror på att det fanns med redan när jag köpte varan." Det får stora konsekvenser för näringslivet som säljer varorna. Precis den här balansen måste man alltså ändå kunna klara av att upprätthålla.

Vi har i förhandlingarna om EU-direktivet drivit på för en starkare konsumenträtt. Ett resultat av det är att vi nu har ett EU-direktiv som säger att som minimum ska det gälla ett år innan bevisbördan går över. Det är ett resultat av det förhandlingsarbete som vi har bedrivit. Det är också det som kommer att bli lagstiftning både i Sverige och i resten av EU. Det menar jag är en framgång. På det sättet stärks konsumenternas rättigheter ytterligare.

Ska man gå ännu längre får man vara beredd på att det möjligen får starka negativa konsekvenser för näringslivet. Det bör man nog också väga in när man diskuterar den här frågan.

Vi har som sagt inte satt ned foten ännu när det gäller hur långt man kan gå – det finns ett spann för hur långt man kan gå i EU-direktivet – men det kommer vi att göra efter att remissinstanserna har sagt sitt. Vi kommer att ha ny lagstiftning som stärker konsumenternas rättigheter på plats vid halvårsskiftet nästa år.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 1 oktober

2020/21:33 Åtgärder mot fusk och bidragsbrott

av Niklas Wykman (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:34 Fusk inom näringslivet

av Thomas Morell (SD)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

§ 9 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 1 oktober

2020/21:141 Anonymisering av vissa rättighetsbegränsande beslut
av *Anders Österberg* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:142 Bahaiers rätt till högre utbildning i Iran

av *Anders Österberg* (S)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:143 Säkerställd tillgång till jodtabletter

av *Monika Lövgren* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:144 Politiska fångar

av *Petter Löberg* (S)

till utrikesminister Ann Linde (S)

§ 10 Kammaren åtskildes kl. 9.20.

Sammanträdet leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Ansökan om ledighet	1
§ 3 Anmälan om ersättare	1
§ 4 Anmälan om ersättare för gruppleddare för partigrupp	1
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 7 Svar på interpellation 2020/21:17 om konsumenters reklamationsrätt.....	2
Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	2
Anf. 2 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	3
Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	4
Anf. 4 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	5
Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	6
Anf. 6 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	6
Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	7
§ 8 Anmälan om interpellationer	7
§ 9 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	8
§ 10 Kammaren åtskildes kl. 9.20.....	8